בית מדרש

הנה הפשטתם צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשיתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתלי הישיבה"

(מרן המשגיח הגר"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

גליון שבועי לתלמידי, בוגרי ומידידי ישיבת מיר | וירא 649

ישיבת מיר
YESHIVAS MIR
YERUSHALAYIM

פרשת וירא
חשון תשפ"ז

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	16:16	17:28
בני ברק	16:30	17:29
ציריך	16:52	18:00
וינה	16:24	17:51
אנטוורפן	17:02	18:10
פריז	17:05	18:21
לונדון	16:23	17:24

מתורת רבותינו

גם בתוך מעשה טוב יש לבדוק שאין בו איזה נקודה של רע

ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן... לכה נשקה את אבינו יין... (יט, לא).

"זורק מטה לאויר לעיקרו נופל, מי שפתח בזנות תחילה השלים לבסוף" אמותיהם של בנות מואב התחילו בזימה "ותאמר הבכירה אל הצעירה לכה נשקה את אבינו יין" לפיכך חסך הקב"ה על הצעירה ולא פירשה... אותה שפתחה בזנות השלימו בנותיה אחריה – שנאמר ויחל העם לזנות אל בנות מואב" (במדבר רבה פ"כ כ"ג)

הקשה מרן רה"י שה"ת הגאון **רבי חיים שמואלביץ** זצ"ל הלא הגמ' (נזיר דף כג) מתייחסת למעשה בנות לוט כמצווה: "לעולם יקדים אדם לדבר מצוה שבשכר לילה אחד שקדמה בכירה לצעירה זכתה וקדמה ארבעה דורות למלכות". עוד נאמר שם שהפסוק "ישרים דרכי ד' צדיקים ילכו בם" מדבר על לוט ושתי בנותיו, הם שנתכוונו לשם מצוה "צדיקים ילכו בם" והוא שנתכוין לשם עבירה "ופושעים יכשלו בם", אם כן, איך אפשר לומר שזנות בנות מואב מכח הבכירה שפתחה בזנות תחילה?

גילו לנו חז"ל עומק כוחות נפש האדם, שלמרות שבנות לוט עשו מעשיהם לשם שמים ומעשיהם נחשב מצוה, בכל זאת בתוך תוכם היתה איזה נטיה של זנות. אמנם לא היה זה אלא שורש קטן, ועיקר כוונתם היתה לשם שמים, אולם אצל בנות בנותיהם כבר גדל השורש והתפתח לזנות גמורה.

(ספר הזכרון להגר"ח שמואלביץ עמ' רכ"ה)

להודות בשתי העולמות

כי ביצחק יקרא לך זרע (כא, יב).

אמר ר' יודן בר שלום, אין כתיב יצחק אלא ביצחק מי שמודה בשני עולמות ינחל שני עולמות (ב"ר נג יב).

בשלמא להודות בחיי עולם הבא מובן, אבל מאי משמע להודות בעולם הזה?

האיר הגה"צ המשגיח **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל שבדברי המדרש מונחת הארה נפלאה, איך צריך להיות המבט האמיתי על חיי עולם הזה. שהנה האדם סבור שהוא חי בעולם הזה ועליו להכין את עצמו לנחול חיי עולם הבא, וזו טעות. שכן במדרש רואים שהחידוש של יצחק לא היה העולם הבא שלו, אלא שהיה מודה ב"שני עולמות" שאף על פי שברור שהתכלית היא עולם הבא, אבל גם עולם הזה, כי העולם הזה שהיה ליצחק אינו אותו עוה"ז שאנו מכירים, אלא אדם שעובד את השי"ת מבין כמה יקרים חיי העולם הזה שכל פעולה בהם מביאה את האדם לזכות בחיי נצח בעולם הבא.

(שדה אברהם - עמ' ל"ז)

שפת התורה

ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק (כא, ח).

שהיו שם גדולי הדור שם ועבר ואבימלך (רש"י)

"עד כמה שפת התורה שונה משפתינו" – אמר הגאון רבי בנימין ציילברגר זצ"ל ראש ישיבת בית התלמוד בניו יורק בשם מרן המשגיח הגה"צ **רבי ירוחם ליוואוויץ** זצ"ל: הבה ונתבונן, מה נקרא אצלינו משתה גדול? מסיבה גדולה, משתתפים רבים ופרסום רב. אולם לתורה יש מושגים אחרים. אצלה משתה גדול זה כשגדולי הדור משתתפים.

ללמדך עד כמה עלינו לבדוק בכל ענין האם שפתינו שפת התורה הקדושה, או שחלילה אנו מושפעים משפת הרחוב.

(קול נהי ארימה - עמ' רצ"א)

מושגי שכר שמים

כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים ויירש זרעך את שער אויביו והתברכו בזרעך כל גויי הארץ (כב, טז).

"המתבונן בשכר שקיבל אברהם אבינו בשכר העקידה ישתומם" – היה אומר הגה"צ המשגיח **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, עד כמה שכרו של הקב"ה הוא מדה כנגד מדה, אברהם עמד בנסיון וקיבל שכרו שזרעו

>

דבר הישיבה

הדרך לכתרה של תורה

במלאות ארבעים שנה לעלייתו השמימה של מרן רה"י הגאון הגדול רבי נחום פרצוביץ' זצוק"ל, מביאים אנו בפתח הגיליון את דבריו של מורנו רה"י הגאון הגדול רבי אריה פינקל זצוק"ל, מתוך שיחה שמסר בהיכל ישיבתנו הק' במודיעין עילית ביום הזיכרון לפני ח"י שנים. בדברים אלו עומד ראש הישיבה זצוק"ל על סוד גדלותו של מרן ראש הישיבה זצוק"ל, ומבאר מדוע זכה להיות 'רב רבנן':

כשנזכרים ברבי נחום זצוק"ל, נזכרים בגדלות שלו. הוא חי בתקופה שבה היו גדולי תורה מפורסמים בכל העולם, ובכל זאת התבלט והיה לחידוש. המבט שלו, הראייה שלו, כל דבר בכל סוגיא ובכל מימרא בגמרא, היה בא כהפתעה. ראייה מיוחדת, בצירוף ההסברה שלו.

ועוד דבר היה בו. ידוע שכל אדם גדול בתורה המחדש חידושי תורה, חידושיו מיוחדים במתיקות ובערבות. רבי נחום היה מאד קרוב לפשט. החידושים שלו היו בדרך כלל במסגרת הפשט הפשוט בסוגיא. הוא רצה לעמוד על האמת בסוגיא, ובזה הוא הראה את מתיקות התורה שבפשט. הוא לא אמר חידוש מרעיש של ציצים ופרחים, אלא עמל בלשון הגמרא, ברש"י וברשב"א. הוא ביקש את האמת. וכשהיה צריך להעמיק ולדלות את האמת בתוככי הסוגיא, הוא העמיק, והייתה לו סייעתא דשמיא להיות רב רבנן; שעד היום, כל כך הרבה שנים לאחר הפטירה ושש שנים קודם לכן שבהן היה באלם גמור, עדיין לומדים את תורתו בכל עולם התורה. >

מתורת רבותינו

> יתרבה כחול אשר על שפת הים, כל מציאות עם ישראל וריבוי בניו לדורי דורות לנצח נצחים, כל זה תשלום עבור המעשה של עקידת יצחק.

למרות שהדבר מסתבר, שכן יסוד שכר זה הוא במדה כנגד מדה, שכיוון שהוא עמד בנסיון על הקרבת בנו שממנו עתיד לצאת כל עתידו, קיבל בשכרו את הדבר שעליו הסכים לוותר, למרות זאת תשלום השכר הוא הרבה למעלה מהדמיון, לקבל עבור מסירות נפש של בן אחד תשלום כה גדול של בנים ובני בנים כחול אשר על שפת הים לנצח נצחים.

דבר דומה אנו מוצאים בחז"ל (בראשית רבה מח, י) "אמר הקב"ה לאברהם אתה אמרת "יוקח נא מעט מים", חייך שאני פורע לבניך במדבר ובישוב ולעתיד לבוא, אתה אמרת "ורחצו רגליכם" חייך שאני פורע לך בישוב ובמדבר ולעתיד לבא... אתה אמרת והשענו תחת העץ חייך... אתה אמרת ואקחה פת לחם...". הקב"ה לא פורע בפעם אחת, אלא בידו הרחבה הוא נותן נתינות רבות לאין שיעור, במדבר ובישוב ולעתיד לבוא. וכך על כל פרט ופרט ממעשי אברהם אבינו היה תשלום מיוחד ולא תשלום אחד אלא תשלומים מרובים לאין שיעור.

הדברים נפלאים מאד, כל תשלומים אלו הם בעולם הזה שאינו עולם הגמול אלא עולם המעשה, ובכל אופן התשלום בשפע עצום כל כך, כל שכן בעולם הבא, עולם הגמול בוודאי שיהיה השכר פי כמה וכמה, עד שאין לנו אפשרות להשיגו. זה שאומר התנא (אבות ב, יט) "ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך", אין עסקנו עם אדם אשר תשלומו מוגבל וקצוב אלא אנו עובדים להשי"ת שכח נתינתו ללא גבול.

(אור יחזקאל – דרכי העבודה עמ' קמו)

דבר הישיבה

> ולמה זכה לכך? בגלל בקשת האמת.

בפרשת השבוע: 'והאלוקים ניסה את אברהם'. שואל הרמב"ן: הרי הקב"ה ידע מה שאברהם מוכן לעשות עבורו, ולמה ניסהו? אלא הוא רצה שיצא מן הכוח אל הפועל ואברהם יקבל שכר על כך. מה היה השכר? 'יען אשר עשית את הדבר הזה, כי ברך אברכך וארבה הרבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים ויירש זרעך את שער שונאיו'. שואל הרמב"ן: הרי הבטחות אלו כבר ניתנו לו אחרי שלוט נפרד ממנו, ובברית בין הבתרים?

אומר הרמב"ן חידוש נורא (והאמת היא ששבעים שנה לא ידעתי את החידוש הזה!): שבועה בשם הגדול שלא יכלה זרעו ולא ייפול ביד אויביו – והנה זו הבטחה שלמה לגאולה העתידה. עם ישראל בגלות הוא כשה בין שבעים זאבים, איך נגרם הנס הזה שאנו שורדים? בשבועה שהקב"ה נשבע לאברהם בזמן העקידה. בשכר האמונה והדבקות בד' של אברהם אבינו, קבלנו את ההבטחה לגאולה ושהאומות שמתגברות נגדנו לא יוכלו לנו.

איך מגיעים לאמונה ולדבקות בד'? רק על ידי עמל בתורה ובקשת האמת. כשנזכרים אנו בדמותו של רבי נחום זצוק"ל, שזכה לכזו העמקה בתורה שעד היום בכל סוגיא שואלים 'מה אומר רבי נחום בסוגיא' – זהו השכר הגדול שקיבל על בקשת האמת שלו. נעמול ונעמיק בלי הרף, ללא הפסקה לדברים בטלים, ונזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

(מתוך שיחה שמסר בהיכל ישיבתנו הק' במודיעין עילית, ביום הזיכרון לפני ח"י שנים)

מבאר רבותינו

אימתי חל חלות דין זריזות במצוות

בביאור גדר זריזותו של אברהם אבינו

באיגרת יקרה מפז, הנושאת את התאריך עיו"כ תשכ"א מפעיה"ק ירושלים, כותב מרן ראש הישיבה הגאון רבי נחום פרצוביץ **זצ"ל, אל ידידו בלב ונפש, הרב הגאון** רבי נחמן נחמציק **זצ"ל, אשר כיהן כר"מ בישיבת מיר ברוקלין.**

במכתב זה דן ראש הישיבה בארוכה ביסודות דין "זריזים מקדימים למצוות", הנלמד מזריזותו העצומה של אברהם אבינו בפרשתנו.

בהגיע ציווי ה' לאברהם להעלות את יצחק בנו לעולה, אנו מוצאים את הכתוב מעיד על מהירות קיום הציווי: "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ..." (בראשית כב, ג).

מרן ראש הישיבה פותח את נידונו על פי המבואר בדברי רש"י במסכת פסחים (ז, א ד"ה נבדוק). מדברי רש"י שם עולה בבירור, שאברהם אבינו אכן הזדרז והקדים לקום "קודם הנץ החמה", אך עם זאת – מבעוד לילה הוא לא הקדים לעסוק במצווה.

כאן מביא רבי נחום את סברתו של מקבל המכתב (כת"ר), אשר דייק מכך יסוד גדול: מדוע אברהם לא החל בהכנות למצווה כבר בלילה? הרי גם אם ההקרבה והשחיטה עצמן כשרות רק ביום ("מזמן שהאיר פני המזרח"), מכל מקום את ההכנות לדרך היה יכול לעשות עוד קודם לכן! מכאן הסיק כת"ר את הכלל: "דדין הזריזות מתחיל מזמן חיוב המצוה". כלומר, על דבר שמצוותו ביום, אין חלות של דין זריזות להקדים ולהכינו מבעוד לילה.

אולם, מרן ראש הישיבה אינו מסתפק בכך, ומקשה על יסוד זה מתוך סוגיית הגמרא שם בפסחים, הלומדת מאברהם אבינו את דין הזריזות לגבי בדיקת וביעור חמץ. רבי נחום מקשה: "תינח באברהם דזמן חיובו מתחיל מבבוקר... וא"כ מאי מייתי גמ' מאברהם דשאני גבי קרבן דזמנו מן היום". כלומר, מובן שאצל אברהם החיוב התחיל בבוקר כי שחיטת קודשים היא רק ביום, אך גבי חמץ, הרי "כל יום ארבעה עשר וגם לילו זמנו הוא", ואם כן כיצד ניתן ללמוד דין זריזות בחמץ מקרבן שעצם זמנו מוגבל רק ליום?

מתוך קושיה זו, סולל מרן ראש הישיבה דרך מחודשת ובהירה בהבנת ה"ילפותא" מאברהם אבינו. וכך הוא כותב מסקנתו: "ולכן הי' נראה לי דילפותא מאברהם היינו דמצוה דזמנה כל היום א"צ להזדרז מבלילה כיון דזמנה כל היום וצריך רק להזדרז מעמוד השחר דהיינו בבקר דאברהם".

הווי אומה: החידוש הנלמד מאברהם אבינו הוא שכל מצווה שזמנה מוגדר למהלכו של כל היום, אין האדם נדרש (ואין לו עניין של זריזות) להקדים ולטרוח בה בלילה שלפני כן. הזריזות האמיתית נמדדת בכך שעם

> **מצווה שזמנה כל היום אינה דורשת זריזות בלילה שלפניה; הזריזות מתחילה עם כניסת זמנה, בעמוד השחר.**

עלות השחר – עם כניסת זמנה של המצווה – הוא קם מיד לעשותה, כפי שעשה אברהם.

וממילא, מסיק ראש הישיבה בסברא פשוטה ומוחלטת: "ולפ"ז הרי פשוט דמצוה דזמנה בלילה ג"כ יש דין של זריזות בתחלת הלילה". כשם שמצווה של יום זריזותה היא בתחילת היום (עמוד השחר), כך מצווה של לילה מחייבת את האדם להזדרז ולקיימה מיד בתחילת הלילה. בדרך זו, מתיישבים הדברים כמין חומר, ומאירים את תורת הזריזות בעומק ההלכה.

(בנין נחום עמ' שצז)

בני היכלא

יד ושם לגדולי התורה חובשי ספסלי הישיבה הקדושה בעבר

לרגל היארצייט של מרן ראש הישיבה

הגאון הגדול רבי נחום פרצוביץ' זצוק"ל

י"ח חשוון תשמ"ז | ארבעים שנה להסתלקותו

פניני הוד וזכרונות קודש מבית אבא, אשר נשמעו בשיח מרומם שנערך לפני כעשור – במלאות שלושים שנה להסתלקותו של מרן ראש הישיבה זצוק"ל – יחד עם בניו יבדלחט"א: הגאון רבי צבי שליט"א מראשי הישיבה מודיעין עילית, ואחיו הגאון רבי רפאל שליט"א ראש כולל מיר בביתר עילית

תשואות חן חן לידידנו הרב אברהם ארנטרוי שליט"א על קיום השיחה ומסירת הדברים לפרסום לזכות את הרבים.

האמת היא שמה יש לדבר על האבא זצוק"ל – תורתו מכרזת עליו, תלמידיו וספריו. אבל בכל זאת, כשמסתיימת תקופה של שלושים שנה, יש מבט אחר על הכל, בבחינת 'לא קאי איניש אדעתיה דרביה עד ארבעים שנין'. אך האמת היא שאצל האבא זצוק"ל אין שינוי; כל הזמן הרגשנו עליו את מאמר חז"ל על עתניאל בן קנז: 'אין לו אלא תורה'.

יש דברים שאז היו נראים פשוטים, וממבט של היום נראים כחידוש. כשהיה ר"מ, וגם כשהיה ראש ישיבה, הוא ישב בישיבה כל הסדרים עם חברותא כאחד מבני הישיבה ממש (בלי פראק). הוא הרגיש את עצמו 'ישיבה מאן' לכל דבר. בלילה בבית, ידענו תמיד שהדלת לא נסגרת; באים לדבר אתו בלימוד מהישיבה ומחוצה לה עד שעה מאוחרת מאד (לימים שח ראש ישיבה אחד: 'איך ידעתי שרבי נחום חולה? פעם באתי באחת בלילה ואמרו לי שהלך לישון...'). אז, הדבר היה כל כך פשוט כאילו לא יכול להיות אחרת. כך גם בהנהגה בבית, היה אומר לנו כילדים: 'או ללמוד או לישון', כי זו הייתה כל מציאותו – תורה.

הגאון הגדול רבי שמואל בירנבוים זצוק"ל היה חברו הטוב עוד מימי ישיבת מיר בפולין ובשנחאי. פעם בא לארץ לשלושה ימים וישב אתו רבות, אחרי שלא התראו תקופה ארוכה. הזכרון מאז הוא, שכל השיג והשיח ביניהם היה רק 'מה אמרת בסוגיא הזו ומה בסוגיא הזו'. שום דבר אחר לא דברו, למרות שהיה על מה לדבר (היה זה בשלב שבו החלה מחלתו), אלא דברו רק בתורה.

מעניין לציין, כשאבא זצוק"ל נסע לאמריקה, רבי שמואל קיבל רשות מיוחדת להמתין לו ליד כבש המטוס. וכשאבא ירד, ה'שלום עליכם' בשדה התעופה היה: 'מה אתה אומר על הקושיא הזו...'. אני נזכר עכשיו מלפני הרבה שנים, פעם ראו אותו שלא ליד הגמרא והיה זה לפלא, עד שנודע כי הוא סובל מכאב שיניים חזק. ממש, כל כולו תורה.

מופקר לתורתם של אחרים

כלל הנהגתו הייתה שהיה כולו מופקר לתורה של אחרים. כל ימיו דיבר בלימוד עם אחרים, ואפשר להעיד שמעולם לא שמעו ממנו את המילים: 'אין לי זמן', 'אני עסוק עכשיו', 'אני צריך עכשיו להכין שיעור', או 'לא יכול לגשת'. המושגים הללו פשוט לא היו קיימים אצלו.

היה תלמיד חכם נכבד שהיו לו בנות מבוגרות, והיה בא לאבא זצוק"ל הרבה פעמים ביום ראשון בבוקר לתנות את מר גורלו ולקבל את עזרתו. ביום ראשון ב-12:30 בצהרים היה זמן ה'שיעור כללי', ואבא ישב עמו בסבלנות. נכון, הוא מכין את השיעור עכשיו וכבר שני לילות לא ישן, אבל אין כזה מושג לסגור את הדלת; הוא מופקר לאחרים לגמרי.

מרביץ תורה אחד מפורסם סיפר: "הייתי שואל את רבי נחום שאלות בסוגיות שאני הייתי לומד בישיבה, ורבי נחום כדרכו היה עונה לי. ולא זו בלבד, אלא שהיה מוסיף לי: 'אבל כך צריך לומר זאת לתלמידים'. הוא ממש חינך אותי כיצד לומר זאת לתלמידים".

בנו הגאון רבי רפאל שליט"א מוסיף: פעם אבא סיפר, שאצל הגאון רבי ברוך בער זצוק"ל היה מצב כלכלי ירוד, והבחורים התמרמרו והחליטו לא לבוא לסדרים. רבי ברוך בער קרא ליוזמים ואמר להם: "אתם עושים שביתה כי אתם טוענים שלא משתדלים מספיק עבורכם. דעו לכם: כשהייתי צעיר אמרו עלי שאני עילוי ועתיד לדעת את כל התורה, ולמה איני יודע? כדי שאתם תוכלו לדעת. אם כן, אל תגידו שלא משתדלים עבורכם". ולמעשה זוהי ההגדרה הקולעת על אבא זצוק"ל עצמו – שעשה הכל וויתר על הזמן שלו, כדי למסור את כל זמנו לציבור.

מסירות נפש לאמירת השיעורים

כל עוד היה יכול לומר שיעור, לא ויתר על אמירתו. גם כשהיו חתונות של ילדים והוא כבר בקושי הלך – הוא אמר שיעור. אני רוצה להדגיש, זה היה כל כך פשוט בעינינו, ממש לא היה צד שלא יאמר שיעור. דנו בבית כיצד יגיע לחתונה, אבל באותו יום ולמחרתו לא הייתה שום קולא בנושא אמירת השיעור. במבט לאחור שלושים שנה היום, קשה להבין את זה, אבל אז זה היה כל כך פשוט.

אני רוצה להוסיף, הייתה תקופה שחוץ מה'שיעור כללי' והשיעורים שלו, היה אומר 'חבורה' לקבוצה של בחורים צעירים מהשיעור של הגאון הגדול רבי אריה פינקל זצוק"ל. לפעמים היו באים בחורים בודדים (אפילו שני בחורים), והוא לא נמנע מלטרוח ולהתאמץ לומר גם לשני בחורים. ההרגשה אז הייתה ברורה, שאין כל הבדל בין שני בחורים לקהל בחורים גדול.

ענווה וביטול עצמי

בשנים תשכ"א - תשכ"ג כתב את ה'דברי אליעזר' של הסבא, מרן ראש הישיבה הגה"ח רא"י פינקל זצוק"ל. הסבא היה אומר לו כל שבת את דברי תורתו. במוצאי שבת הוא ישב לכתוב כמעט כל

הלילה, מסר לשכפול, ואחר כך ל'דפוס התחיה'. את כל זה עשה בעצמו, ושוב הלך לדפוס לקחת לתיקון, ושוב למסור לדפוס. כל זאת עשה ולא ביקש מאף אחד לעשות בשבילו. בעצם יש בזה גם ענווה וגם אהבת תורה. אגב, באותם ימים הודפס שם בדפוס גם ספרו של אחד מחשובי ראשי הישיבות זצוק"ל, ואבא עבר עליו. באחד הימים פגש את אותו ראש ישיבה ואמר לו: "מסכת נדרים למדת פחות בעיון". כך הוא הרגיש כשעבר על ספרו...

בענוותנותו, מעולם לא שאל אחרי השיעור איך היה השיעור. יתירה מזאת, פעם אמרו לו על שיעור אחד שזה היה שיעור מיוחד, והוא עצמו התנהג כאילו אינו שומע. אולי לא צריך לספר, אבל הוא אמר: "מה בכלל חידשתי במסכת יבמות? רק הראיתי שיש מושג כזה של 'אשת אח שיש לו בנים', ותו לא".

הוא סיפר הרבה על רבו, הגאון רבי ברוך בער זצוק"ל, אבל מעולם לא שמענו ממנו מה שסיפר רבי אליהו דולינסקי זצ"ל, שפעם רבי ברוך בער חזר בשיעור על קושיא שלו ואמר: "את הקושיא הזו שאל 'גאר דער יונגיטשקער' (הצעיר ביותר)", והתכוון עליו.

מתנת חיים בזכות כיבוד אב

אמר כמה פעמים שבגלל מצוות 'כיבוד אב' ניצל מהשואה האיומה. הוא רצה להישאר בקמניץ, אך אביו הגאון זצ"ל שהיה תלמיד ישיבת מיר רצה שילמד במיר, ולמעשה זו הייתה הצלתו שניצל יחד עם בני הישיבה בשנחאי.

מוסיף בנו הגאון רבי רפאל שליט"א: הוא לא חשב שניצל בגלל שתורתו תתקבל בעולם הישיבות. בזכות עצמו הוא לא תלה זאת, אלא אך ורק בזכות כיבוד אב. פעם אחת הגיע לחתונת אחד התלמידים והתבקש לשבת ב'מזרח', והוא סירב. כששאלוהו מדוע, התבטא ואמר: 'לא השאירו אותנו כאן בשביל דברים כאלו'. במילים אלו ביטא את הרגשתו כל הימים, שהצלתו הייתה מתנה מיוחדת מהקב"ה, וזה מחייבו שיעסוק רק בדברים שיש בהם חשיבות רוחנית גרידא.

'בור סוד' ו'מעין המתגבר' - דרך הלימוד

בתורתו היה שילוב מעניין. מחד, היה מזכיר הרבה מתורת רבותיו, והיה זה מרתק לשמוע כיצד הוא חוזר על דברי מרן רבי ברוך בער זצוק"ל שעה ארוכה ממש בלשונו, וכמו כן היה מרבה לומר מתורת הסבא מרן רה"י שה"תרבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, ומכל רבותיו. אך מאידך – היה כולו חידוש. בבחינת 'בור סוד' ובבחינת 'מעין המתגבר'. מעניין, כשהיה אומר חידוש, היה מקדים ואומר שבעצם את הדברים האלו כבר אמרו רבותינו והוא רק רוצה 'להוסיף קצת'. וכך היה שגור על לשונו: 'את היסוד הזה אמר השווער', או 'רבי ביניש' – כביכול כל כולו רק שומע ומוסיף.

בעצם הוא חינך בעיקר ללמוד את הסוגיא בתוך הסוגיא עצמה, ובפרט ברש"י. שגור על לשונו היה לומר: 'אני רוצה להראות', ומאידך, חינך והחשיב מאד שלא יטעו במשהו מעומק הסברא הישרה. היה לימוד עצום מהנהגתו, שתמיד למד הכל מחדש. מעולם לא שמעו ממנו משפט כגון 'אמרתי פעם', הכל היה מה שהוא לומד עכשיו. יתירה מזאת, אני זוכר רק פעם אחת ויחידה שהוא הסתכל במחברת כתובה שלו. כך אמר עליו הגאון הגדול רבי חיים קמיל זצוק"ל: הרי לא היה רש"י אחד בבבא קמא שלא ידע, ובכל זאת בתחילת הזמן התיישב ולמד הכל מחדש, כאילו לא למד בבא קמא מעולם.

חלק מרכזי מצורת הלימוד אצלו היה שלא הניח דבר קטן ודבר גדול. דהיינו, למרות העומק הגדול והחשבונות הרבים בשיעוריו, לא פסח על שום רש"י, גם על דברים שנראים לנו כ'קטנים'. כפי שהגדיר זאת אחד מגדולי תלמידיו בלשון הגמרא: 'משכח רברבי שקיל - משכח זוטרי שקיל'. הרגישו כיצד הוא מחנך את התלמידים להחשיב דברים קטנים כביכול. ההרגשה בחוש הייתה כיצד הוא רוצה לחזק ולהעמיד תלמידי חכמים; לימד אותם איך לקרוא רש"י, איך להבין סברא. בחינוכו היה נוקט לעיתים ב'ימין מקרבת' ולעיתים ב'זרוק מרה בתלמידים', כאחד שכל עניינו ומגמתו אך ורק לחנך ולגדל לומדי תורה.

האוזן הקשבת ומידת ההסתפקות

היה לו כוח מיוחד נוסף ב'אהבה רבה' אנו מבקשים מהקב"ה: 'לשמוע ללמוד וללמד', והוא היה מיוחד במידת ה'לשמוע'. מפורסם כיצד היה מאזין לגרגר של סברא ששמע מתלמיד, ומיד הוסיף עליו דברים ועודד אותו: 'אתה בטח מתכוון לומר את זה...', אבל באמת תמיד היה 'שומע' גדול. אני עדין שומע באוזני את קולו של ידידו, הגאון הגדול רבי אלי' מישקובסקי זצוק"ל, שהיה בא פעם בשנה ואומר לו במשך כשעתיים את מבחר חידושיו שעלו בידו.

שנים רבות היה נוהג לנסוע מדי יום שישי אל הגר"י אברמסקי זצוק"ל לשמוע את דברי תורתו. זה היה דרכו כשדיבר עם גדולי ישראל – שהיה מטה אוזן לשמוע את דבריהם, אבל מרוב צניעותו כמעט ולא היה אומר להם מעצמו מאומה. גם כשהיה נוהג לבא למרן הגרי"ז מבריסק זצוק"ל, היה שואל לפניו מקושיותיו, אבל לעתים נדירות היה משמיע גם מתורת עצמו. כך היה נוהג גם עם הסבא מרן רה"י שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל.

אדוננו הגר"א מפרש את המעשה בבבא מציעא בו רבי אליעזר אמר 'כותלי בית המדרש יוכיחו', 'אמת המים תוכיח' ו'חרוב זה יוכיח' – שהתורה נקנית בשקידה רבה, ענווה והסתפקות, ואלו התכונות לבא אל הקודש פנימה. לגבי מידת ההסתפקות שבו, קצרה הירעיה מלהאריך, אבל חבריו ראו בו 'עיר וקדיש נחית מן שמיא', כנוסח המודעה שניסח רבי אריה לאחר פטירתו. ספרו חבריו מתקופת שנחאי שלא היה לו שום שייכות עם בגדים או אוכל, והייתה תקופה שאכל רק אורז. ידידו הגאון רבי צבי כהנא זצ"ל התפעל כיצד מעולם אינו מכין לעצמו פרוסה מרוחה לאכול. אנחנו ראינו את זה בכל התקופות, שלא היה לו שום יחס לדברים גשמיים. גם כשהמשפחה נסעה בחודש אב לנוח, הוא נשאר בירושלים. כל מציאותו הייתה מידת הסתפקות, ושמח בחלקו בכל השטחים כרבי חנינא שדי לו בקב חרובים.

להיות שקוע בלימוד ומאור פנים לכל אדם

בנו הגר"ר שליט"א מוסיף עוד שתי עובדות: פעם אחת היינו בשבע ברכות של קרוב משפחה, והוא לא הלך מחמת מחלתו. כשחזרנו שאל מה היה שם, וסיפרנו לו שהחתן ישב עם ספר כל הזמן. הוא אמר בפליאה: "אין לו מה לחשוב בעל פה? מה מונח בזה? אדם צריך להיות שקוע בלימוד, וגם בלי ספר צריך לחשוב בלימוד". זה היה הלך המחשבה שלו.

דבר נוסף שחשוב להדגיש, הוא קבלת כל אדם בסבר פנים יפות. רבים היו באים אליו, ואת כולם קיבל בסבר פנים יפות. לפעמים היו כאלה שישבו אצלו שעה ארוכה, ואחר כך אמרו שלא הרגישו כלל שמטריחים אותו, אלא ראו שהוא כאילו רוצה שישבו עוד. פעם סיפר על הגרי"מ גורדון זצוק"ל ראש ישיבת לומז'ה (שהיה בן עירו טרוקי) שתמיד הייתה צהלתו על פניו למרות מצבים שונים שעבר, והיה אומר: "הפנים של האדם הם רשות הרבים, ואין לו רשות להיות מזיק ברשות הרבים!". ונאה דרש ונאה קיים.

לימוד משוליא דנגרי

סיפר אחד התלמידים: פעם הגעתי להיפרד ממרן רה"י זצוק"ל בסוף 'זמן' יבמות. אמר לי רבי נחום: "אומר לך מקצת שבחך; למדת ה'זמן' הזה באופן נפלא והתעלית מאוד. כעת יש לך חודש לנוח, ואתה חייב לנוח. תגיד לאביך שאמרתי שאתה חייב לנוח, כי התאמצת מאוד ועכשיו הגיעה עת המנוחה".

אזרתי אומץ ואמרתי שאני איני מרוצה. נכון הדבר שעמלתי הרבה, אבל אני חש חוסר סיפוק מכך שאיני יכול להיבחן על הגמרא, רש"י ותוספות כפי שהספיקו ללמוד בישיבה, ופרצתי בבכי.

אמר לי רבי נחום: "בוא, היכנס". הוא הכניס אותי למרפסת ביתו, שממנה נשקפו הנגריות של שכונת בית ישראל, ואמר לי: "הסתכל, מה אתה רואה?". לאחר זמן מה שעמדנו שם, אמרתי שאני רואה נגר ולידו עומד שוליא, והנגר מלמד אותו לקדוח ולבצע את שאר המלאכה.

אמר לי רבי נחום: "אני רואה את השוליא הזה כבר כמה חודשים, והוא טרם עשה כאן כלום, אפילו לא ארון אחד. וכי מסכן הוא?". עניתי לו: "לא, הרי הוא לומד את המקצוע".

אמר ראש הישיבה: "ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר! עכשיו הוא לומד כיצד קודחים, כיצד מודדים וכן הלאה. אחר כך הוא ידע לעשות ארונות לבד, ואז יעשה הרבה ארונות, אבל עכשיו הוא אינו מוציא פירות.

אותו הדבר אצלך: עכשיו, בשנות הבחרות ועד החתונה, לומדים כיצד ללמוד – איך לומדים גמרא, רש"י ותוספות. אתה צודק שאינך יודע עכשיו להיבחן, כי עכשיו אינך לומד על מנת לקנות את 'ידיעת הש"ס'. עכשיו אנו מקבלים את הכלים. לאחר החתונה תתחיל ללמוד מברכות ועד נדה בעיון, יחד עם הכלים שקיבלת כאן".

מעמד הסיומים הגדול

עשרות סיומי ש"ס בבלי וירושלמי במעמד השנתי האדיר בישיבתנו הק'
לרגל היארצייט החמשה עשר של מרן ראש הישיבה
הגאון הגדול רבי נתן צבי פינקל זצ"ל

לקראת יום הזיכרון הט"ו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוקלל"ה החל ביום חמישי י"א בחשוון, התכנסו המוני בני הישיבה למעמד כביר של סיומי עשרות ש"ס בבלי וירושלמי שנלמדו בעמל וביגיעה • המעמד ההיסטורי נערך ברוב פאר והדר ביום רביעי במעמד מורנו ראש הישיבה ורבני הישיבה שליט"א • בשיאו של המעמד נשמעו דברי חיזוק מרוממים מפי הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א ומורנו המשגיח הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א.

בהדרת קודש ובהתרגשות עצומה, חגגו ביום רביעי, י' בחשוון, המוני תלמידי ישיבתנו הקדושה את מעמד התורה השנתי של סיומי עשרות ש"ס בבלי וירושלמי. השנה צוין המעמד בחרדת קודש לרגל יום הזיכרון הט"ו של אביהן של ישראל, מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוקלל"ה, אשר מסר את נפשו הטהורה למען קיומה ושגשוגה של הישיבה ונטע בלבבות התלמידים את אש התורה והשקידה.

כמידי שנה בשנה לקראת יום היארצייט של מרן רה"י הגרנ"צ זצ"ל מקבלים על עצמם אלפי תלמידי הישיבה ללמוד מסכתות שלימות, עשרות ומאות דפים כל אחד כפי יכולתו, וגומרים יחדיו את הש"ס עשרות פעמים, כשהשנה זכו לסיים את הש"ס בבלי וירושלמי שבעים פעמים.

את המעמד האדיר פתח והנחה בטוב טעם הרב איסר רוזנטל שליט"א. בפתח משאו עמד המנחה בהתרגשות רבה על גודלו ועוצמתו של המעמד הבלתי נתפס, עת ציין כי נחגגים בו למעלה משבעים סיומי ש"ס בבלי וירושלמי, המאגדים בתוכם למעלה מ-2,500 מסכתות מכל רחבי הש"ס שנלמדו בעמל, בהתמדה וביגיעה על ידי בני הישיבה. בדבריו הדגיש כי זכות עצומה זו של עמלה של תורה, מוקדשת כולה לעילוי נשמתו הטהורה של מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוקלל"ה, במלאות חמש עשרה שנים להסתלקותו בסערה השמימה.

משא קודש – מורנו המשגיח הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א

במרכז המעמד נשא מורנו המשגיח רבי בנימין שליט"א שיחה מיוחדת:

"ברשות מורנו ראש הישיבה שליט"א, המלאך האומר 'גדל', וכל רבני הישיבה – מורנו רבי יצחק שליט"א, מורנו רבי נחמן, רבי בנימין, כל הצדיקים, כל מרביצי התורה, וכל המחנכים והמאירים דרכנו.

אני רוצה לומר לכם בהתרגשות גדולה, את הזכות הגדולה ואת הרחמים והחסדים שמביאים פה לכל כלל ישראל. צריך לדעת: כל לימוד התורה, כל רגע של לימוד – זה נצח. לימוד התורה, יגיעת התורה וידיעת התורה.

למעמד של 'סיום' יש משמעות גדולה של חביבות התורה. ידוע אצל החסידים שאומרים כי שמו של הס"מ הוא ראשי תיבות: ס'יום מ'סכת א'ין ל'עשות. לא מספיק שאתה לומד, אתה גם מסיים?! ויש עוד פירוש לראשי התיבות הללו: ס'עודת מ'צווה א'ין ל'עשות – שכן הוא אינו יכול לראות שעוד שמחים עם התורה, את שמחת התורה!

אני רוצה להוסיף ולומר: הרי כל לימוד הוא חשוב, אין לימוד שאינו חשוב – רק צריכים שלא יהיה לימוד לקנטר חס ושלום, כולם לומדים, כל אחד בדרגה שלו. אבל צריך לדעת שכל השקעה אינה הולכת לאיבוד, וכל השקעה היא חשובה. כתוב 'לפום צערא אגרא', וב'אבות דרבי נתן' כתוב: 'טוב אחד בצער ממאה שלא בצער'. נמצא שכאשר אדם לומד וקשה לו , כל אחד עם הקשיים שלו והניסיונות שלו, הרי שעל הצד הזה יש כאלו שגמרו עכשיו מאות סיומים! שכן כל סיום שבא בקושי הוא פי מאה מאשר לימוד שלא בצער.

ובקלם עוד היו מוסיפים, וכך הרב דסלר היה אומר, שעל מה שכתוב 'טוב אחד בצער ממאה שלא בצערו', לא כתוב איזה צער – אלא אפילו צער קטן. מיניה נלמד, שאם הצער הוא גדול יותר, הרי זה פי מאה מהצער הקודם! כי הסברה אומרת, אם קושי קטן לעומת כלום הוא פי מאה, אזי קצת יותר קושי לעומת הקצת הקודם הוא שוב פי מאה, ואם קשה עוד יותר – זה פי מאה מהקודם, וכך זה יכול להגיע לממדי ענק. ו'צער' אין פירושו עצבות, אלא קושי ומאמץ.

האברכים החשובים והבחורים החשובים, רובם הרי לומדים זאת חוץ מהלימוד שצריכים ללמוד בישיבה הקדושה – את העיון, את הבקיאות ואת ההשלמה – ומוסיפים עוד תוספת של לימוד מסכתות שלמות! והדבר בא בקושי רב שאי אפשר לתאר באיזו דרגות אנחנו עומדים!

בנוסף, כתוב ב'אורחות צדיקים' שאדם העושה מצווה בשמחה – שכרה יגדל אלף ידות מאשר עושה בלי שמחה. אם נעשה חשבון מסחרי קדוש: כאשר לאדם קשה והוא עוד לומד בשמחה, הרי שמגיע לו פי כמה מאות מזה ופי אלף מזה – וכבר אין מחשב בעולם שיכול לעשות את החשבון הזה, רק הקדוש ברוך הוא לבדו! אם כן, כמה זכויות מוסיף המעמד הזה לכלל ישראל.

אבל זאת צריך לדעת: התורה מקרבת אותנו לאבינו שבשמים. אני רוצה להזכיר שהכל הוא לעילוי נשמת מורנו ראש הישיבה, רבי נתן צבי זכר צדיק לברכה. ביום מן הימים, כשהייתי אצלו לבד ביחידות, פנה אליי מרן ראש הישיבה זצ"ל וביקש: 'תגיד לי, תן לי איזו הנהגה טובה שלך'. הוא היה צמא לשמוע, אך הוא לא מצא את הכתובת הנכונה; הנהגות נמצאות אצל מי שראוי לכך; הוא אמר לי: 'אתה תן לי הנהגה שלך', ולי הרי אין, זו בושה – מה אגיד, שיש לי הנהגות? הלוואי שאקיים א'-ב'!

"כיוון שראה כך, אמר לי ראש הישיבה: 'אם כן, אני אגיד לך הנהגה שלי!'. הרווחתי! מזה שהוא רק חשב שיש לי הנהגה – כבר הרווחתי.

ואז הוא סיפר לי שני דברים: האחד, הרי לפעמים אדם צריך לקום באמצע הלילה. הוא אמר: 'מתי שאני קם – מיד אני אומר מודה אני, כי תמיד אני מודה להשם שהוא נותן לי כוח; בכל פעם אני אומר שוב מודה אני, ומודה להשם שהוא מחייה אותי כל הזמן'. זו הנהגה אחת.

והוא אמר לי עוד הנהגה: 'אני משתדל לקיים את כל ההלכות של שולחן ערוך בצניעות, להתלבש בשיא הצניעות; אני שומר על ההנהגה הזאת עד מאוד'. כך הוא סיפר לי שהוא נוהג. זה נתן חיזוק עצום, ומסתמא רמז לי שצריך ללמוד מדרכיו, אבל הוא גילה זאת בחדווה מיוחדת. זוהי עבודה של אמונה, אהבת התורה, מתיקות התורה וקרבת אלוקים שאין לשער ולתאר, יחד עם המידות הטובות הכלולות בזה.

ביום הגדול והעצום הזה, כשכלל ישראל זקוק לזכויות רבות, אין לשער את הרחמים ואת הנחת רוח שעושים פה כל בני התורה, המאוחדים כאיש אחד בלב אחד לאבינו שבשמים. האחדות פה היא עצומה, וכל אחד יכול לראות זאת בעיניו – לא צריך לזה פרסומים כי רואים את זה בחוש. מכל הגוונים, מכל הקשתות ומכל העדות, כולם מאוחדים פה באחדות גדולה ועצומה, וכולם עושים 'שטייגן' בלימוד עם שאיפות לעלות ולעלות בלי הפסק; אין הבדל גילאים, אין הבדל עדות ואין הבדל ערים – כולם רוצים לעשות נחת רוח לפניו! וזוהי ההכנה הגדולה לגאולה השלמה.

"נסיים במה שכתוב ב'תנא דבי אליהו זוטא', הרי כלל ישראל עבר כל כך הרבה כור היתוך וכל כך הרבה צרות. ובסוף נאמר שם: 'אין ישראל נגאלין לא מתוך הטירוף, ולא מתוך הטלטול, ולא מתוך השעבוד'. אמנם הכל מצטרף – שכן כתוב שכל צער וכל דמעה מצטרפים – אבל סוף פסוק, במה נגאלין? 'מתוך עשרה שיושבים ועוסקים בתורה'. יש שם שתי גרסאות, והגרסה הרווחת מוסיפה: 'וקולם נשמע' – שיש קול שנשמע של עשרה שלומדים. ואם מכפילים את העשרה הללו ב'בלי עין הרע', מבלי לתת מספר לאלו היושבים פה ולומדים תורה – הרי שזהו הקירוב האחרון לקראת הגאולה השלמה!

"**ה'חפץ חיים**' אומר על הפסוק: 'ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע, בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו' – שאז לעתיד לבוא יראו, ומוסיף ה'חפץ חיים': יראו גם מי קירב את הגאולה! אשרי מי שמקרב את הגאולה פה בסוף הגלות.

הקדוש ברוך הוא ירחם על כולנו, שראש הישיבה ימשיך ביד רמה לחזק את כלל ישראל ואת התלמידים בכלל ובפרט, עם כל הרבנים הצדיקים ועם כל החברים היקרים, שיזכו ללמוד בחשק ובשמחה, בית מלא ברכת השם. כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה הוא טוב, אבל שיהיו חסדים גלויים, ונזכה לקרב את הגאולה ולזכות לגאולה, ותמיד מתוך יראה, שמחה וטוב לבב נזכה לעשות להקדוש ברוך הוא נחת רוח".

משא הקודש ממרן המשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א

לאחר שירה מרוממת של הציבור נשא דברים אורח הכבוד שטרח במיוחד לכבודה של תורה מרן המשגיח הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א שהתקבל ברגשי קודש ושירה עצומה של בני הישיבה:

ברוכים כל הנמצאים. באמת זוהי התרגשות מיוחדת לראות ולהימצא בין בני תורה יקרים הלומדים את התורה הקדושה.

"אני רגיל להזכיר בהזדמנויות כאלה את מה ששמעתי מהדוד, הרב ויין זכר צדיק לברכה. הוא היה בראדין בזמן שנערכו בחירות בפולין, **וה'חפץ חיים'** אמר לסובבים אותו שיקימו גם הם מפלגה של הדתיים. אמרו לו: 'רבי, הרי אתה אדם פרקטי, אין מספיק קולות אפילו בשביל להכניס ציר אחד, אז בשביל מה לעשות כעת את כל הבלבול הזה?'. אמר להם ה'חפץ חיים': 'וכי אני מתכוון לציר? אני מתכוון לקידוש השם! שיראו שהקדוש ברוך הוא לא פשט את הרגל, ועד כאן בדור האחרון ישנם אלפים אלפים שמאמינים בתורתנו הקדושה, לומדים את תורתנו הקדושה ומקיימים את התורה הקדושה. את זה אני רוצה, ולא מעניין אותי ציר או לא ציר'.

"ברוך השם, זהו קידוש השם גדול. הרי לא עלינו 'עומדים עלינו לכלותינו', ובפרט בלימוד התורה הקדושה, שכן הרע יודע שזהו המקור של הכל, ולכן עומדים עלינו. והקדוש ברוך הוא עוזר, והמעמד הגדול הזה הוא קידוש השם שאין כמוהו – להראות שהקדוש ברוך הוא לא פשט את הרגל!

'לית דין בר נש'

"אני מוכרח להזכיר שבאמת מה שאנחנו ניזונים וחיים כיום, הוא בזכות מסירות הנפש שעשה ראש

הישיבה זכר צדיק לברכה, רבי נתן צבי. הייתי נוכח,

ייבדל לחיים, בכמה מיני מקרים שבהם ראיתי שזה 'לית בר נש', זה 'נישט קיין מענטש' בכלל – זה לא אדם, לנוכח המסירות הזו שהייתה לו. עם כל הקושי שהיה, הוא לא התפעל מכלום.

"כל מטרתו הייתה כמו שכתוב בזוהר הקדוש על הפסוק: 'ויברך אלוקים את יום השביעי'. שואל הזוהר הקדוש: במה בירכו? הרי לא ירד בו המן, שירד רק בששת ימי המעשה? אומר הזוהר: בזה שלא ירד בו המן – מזה נתברכו כל ששת ימי המעשה. זאת אומרת, כתוב פה יסוד: שבת קודש לא לקחה לעצמה כלום, ולכן היא יכלה לזון את כל העולם כולו. זה היה ראש הישיבה זכר צדיק לברכה. הוא לא לקח לעצמו מאומה. אני יודע פרטים של מסירות נפש ממה שהיה, נורא נוראות, 'לית בר נש' באמת.

"ובאמת רואים ברוך השם שהזכות עמדה, והלאה הישיבה משגשגת ועולה ברוך השם בראשות ראש הישיבה. לכן אני מצטרף לכל המברכים, שהשם יתברך יעזור שהישיבה תשגשג הלאה ברוב תפארת עוז בעזרת השם, ולא תמוש התורה לא מפינו ולא מפי זרענו וזרע זרענו עד עולם, אמן".

* * *

רגעי ההוד של המעמד הגיעו לשיאם עת ניגשו לעריכת הסיומים עצמם. בסיום ש"ס בבלי כובד הגאון **רבי מאיר שמואלביץ** שליט"א, בנו חביבו של מרן רה"י שר התורה רבי חיים שמואלביץ זצ"ל. מיד לאחריו כובד בסיום ש"ס ירושלמי הגאון **רבי נחום אייזנשטיין** שליט"א, רב שכונת מעלות דפנה וממותיקי הלומדים בישיבה עשרות בשנים.

את ה"הדרן" המרכזי אמר בהתרגשות הגאון **רבי אברהם גולדשמיד** שליט"א, מוותיקי הלומדים בישיבה, נין ונכד לאלטע'ר מסלבודקא זצוק"ל.

באמירת הקדיש הגדול בשם כל המסיימים, כובד **מורנו ראש הישיבה** שליט"א, ולאחריו כובד בהתחלת מסכת ברכות הגאון **רבי משה מזיע** שליט"א, מוותיקי האברכים בישיבה עשרות בשנים.

לאחר מכן נערכו ריקודים שמחים, בשירה וזמרה בגילת רנן וכבוד, לכבוד התורה ולומדיה. המעמד לווה ע"י כלי שיר וזמר בכדי לבטא בעוז ובעוצמה כי אין גדולה כתורה ואין מכבדיה כישראל. משם יצאו אלפי האברכים לקבל על עצמם לימוד מסכתות נוספות לשנה הבאה מתוך רוממות ובהכרה של תנו כבוד לתורה ולומדיה.

לתרומה מהירה לחצו כאן

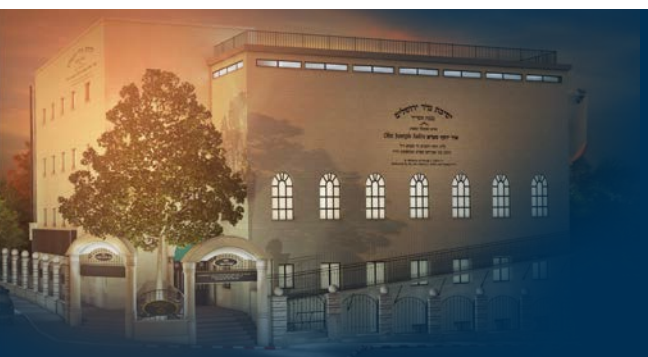

מוקד החזקת התורה
02-5410933
24 שעות ביממה